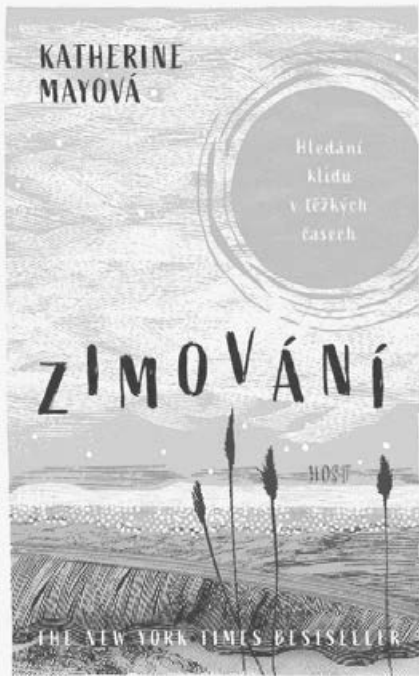

OZDRAVNÁ POUŤ MRAZIVOU KRAJINOU

**Katherine Mayová: Zimování.
Hledání klidu v těžkých časech**

Z angličtiny přeložila Kateřina Rottová
Host, Brno 2022, 237 s.

Aneta Mladějovská

Katherine Mayová je v zahraničí úspěšnou autorkou podcastů, esejů a článků (publikuje např. v *The New York Times*), napsala několik knih i románů. Zpracovává v nich témata, která se objevují také v jejím prvním česky vydaném románu s autobiografickými prvky – mateřství, autismus, ale i meditace, která je v autobiograficky pojaté knize *Zimování* přetavená do podoby zpomalení, zastavení a vnímání sebe sama a svého okolí.

Mayová se rozhodla vzepřít se rychlému běhu civilizovaného světa, v němž zůstávají vzadu pomalí, neúspěšní či nemocní. Zastavení se je luxus, stejně jako možnost přebývat ve svém domově namísto v práci. Stereotyp našlapaných dní nám znemožňuje koncentrovat se ponořit do svého nitra, v němž bychom našli odpovědi na otázky a problémy, které se týkají nás nebo našich blízkých, takže místo intuitivních reakcí náš racionální mozek vymýšlí složité konstrukce řešení, které skřípou, když se je snažíme rozpochybovat. Covid na chvíli zmrazil naši společnost a donutil ji v úhybném sebeobraněm manévru zavřít se do svých doupat v bezbřehém děsu z něčeho nového, dal nám všem pocítit břímně neznámé situace, okamžik nuceného zimování, se kterým si mnozí nevěděli rady.

Zajímavé je, že román byl napsán v době předcovidové. Početná řada překladů vzniklých v relativně krátké době a zmínky v zahraničních recenzích odkazující na covid však dokládají, jak dobře se zvolené téma potkalo se zkušenostmi lidí souvisejícími s pandemií.

Téma románu je však podstatně obecnější a univerzálně platné v kterékoli době. Autorka totiž čerpá z vlastních prožitků určených

obtížnými životními událostmi – nemocí svou i svého manžela, změnami v zaměstnání, problémy syna ve škole atd. Mayová dokazuje, že zimy přicházejí různě rychle a z různých příčin, jsou vždy „osamělé a velmi bolestivé“ (s. 19), a že tzv. zimování, které je termínem označujícím těžké životní období, si „nežádá o svolení“ (tamtéž). Sen o „nekonečném létu, kterého jsme my a jen my nezvládli dosáhnout“ (tamtéž), je pouze iluzí podporovanou stylem života naší společnosti.

Její vlastní zima zastihuje hrdinku nepřipravenou. Zmiňuje sice svou diagnózu autismu v podobě Aspergerova syndromu, který ji již v mladém věku naučil nehrát podle pravidel běžné konverzace a přežít několik zimování, ale na nás neznalé nemachruje, naopak se prostřednictvím svého příběhu stává naším průvodcem. Zmíněné problémy dávají vzniknout hlubším otázkám, jako jsou obavy, zda je hrdinka dobrou matkou, úvahy nad smyslem dění ve vlastním životě, či spíš nad provinilostí při vykonání určitých věcí, které nás zrychlená doba naučila vnímat jako zbytečné či nás je donutila odložit na vedlejší kolej.

Román začíná překvapivě, hledisko vyprávění je totiž zaměřeno nejprve na postavu manžela, ale hlavně příběh hned v úvodních kapitolách otevírá sebeironická glosa komentující pocit, který zná důvěrně každý z nás, a to naději, že nám osobně se těžkosti vyhnou. Zdravotní komplikace, které postihují jejího manžela na dovolené, hrdinka kvituje s upřímnou přesností: „Pamatuji si, že jsem odpověděla jen: ‚Ale ne,‘ a snažila se znít soucitně, i když v duchu jsem si říkala, jak moc se to zrovna teď nehodí.“ (s. 14)

Je to jeden z prvních signálů toho, jak zdařilé jemně a citlivě ironie a sebeironie je Mayová schopná. Spolu s její schopností civilního popisu nevyžádaných komických situací z knihy nevzniká bolestínsky uhekané čtení či filosofující návod na život à la Coelho, ale očištná reflexe těžkých chvil.

Proces hledání uzdravující cesty a správného přístupu k zimování je sám o sobě jakousi zdravotní kúrou, rituálem, jehož procesualnost podporuje cyklická kompozice kapitol řazených podle měsíců od října do března. Vnímání cykličnosti je posíleno popisem křesťanských i pohanských svátků, ale i lyrickými reflexemi krajiny a jejími proměnami v závislosti na ročním období: „Strohá zima odhalí barvy, které bychom jinak přehlédli. Jednou jsem sledovala lišku přebíhající zmrzlé pole a její kožíšek na pozadí šedi sytě zářil. Při procházce holým zimním lesem mě úžasné liščí barvy obklopují: Kapradí se temně leskne a suché listy se kroutí a proplétají jako krajka, listy ostružiníku jsou tmavě červené, na zimolezu zůstávají poslední bobule a na divokých růžích visí oranžové shluky šípků. Prohlížím si slavné jmelí, které lidé před Vánoci s nadšením sbírají. Na vřesovišti až do jara svítí sytě žluté květy hlodáše a při zemi zůstávají bez povšimnutí propletené listy stále zelených rostlin.“ (s. 71–72)

Na své cestě k ozdravení hrdinka zkouší různé přístupy – duchovní, prostřednictvím meditace nebo návštěvy kostela, medicínský, kdy se snaží vypořádat se se zimou a teplem pomocí otužování a saunování. Všechno podrobuje intelektuálnímu zkoumání a komentuje s takřka badatelským zájetím, takže lyrické pasáže střídají až

odborné exkurze do historie svátků či do přírodovědné tematiky (shazování listů stromů, hibernace plchů). Tematiku zimování také v každé kapitole systematicky nahlíží prostřednictvím četných aluzí na různá literární díla, citacemi z nich nebo polemikou s nimi. Kromě knih určených dětem (Tove Janssonová, Philip Pullman, Lucy M. Bostonová), jejichž výběr podporuje mytické a pohádkové pojetí zimy a prohlubuje rituální vyznění knihy, zde mají zastoupení i autoři nečekaní, jako např. barokní básník John Donne.

Jak již bylo naznačeno, proces hledání s sebou přináší také mnohé komické situace. Část z nich je zakomponována například v dialogích s kamarádkami ze skandinávských zemí, které přece mají se zimou mnohé zkušenosti a k nimž si hrdinka chodí pro radu. Zdrojem komiky jsou i nové situace a zážitky, třeba návštěva Stonehenge, které chybí očekávaná magičnost, nebo první snaha o saunování, která skončí tím, že se jí udělá zle v převlékací kabině: „Když už jsem tam, zvládnu si aspoň natáhnout kalhotky, protože mi hlavu ovládne myšlenka, že jsem pod ručníkem úplně nahá, je mi zle v zamčené kabině a z takové situace bych se měla rychle dostat. Sotva si zapnu podprsenku, cítím, že se buď pozvracím, nebo omdlím. Nejlepší jistě bude lehnout si na

bok, abych se nezranila, kdyby se něco stalo. Chvilu tam tak ležím s hlavou přitisknutou k chladivé vlhké podlaze – nepochybně plné bakterií – a pozoruji nohy několika přicházejících a odcházejících žen. Některé si natírají holeně krémem, jiné si natahují ponožky. Celkově je mi vlastně dobře, když pomínu obavu, že mám nyní protiskluzový vzor podlahy otisknutý na tváři...“ (s. 54).

Úvodní motto básně Edwarda Thomase předjímá, že kniha bude bez ohledu na tíživé situace především o naději a síle, kterou disponuje každý z nás, neboť jsme „*emočně nastavení na střídání léta a temné zimy, světla a stínu...*“ (s. 19). Je také poselstvím o síle vztahů, určované zde dialogy s různými lidmi, přičemž konfrontace s nimi je svědectvím o tom, že v „tom nejsme sami“.

V komplexu mezilidských vztahů se formuje i hlavní poselství – zimování k našemu životu patří a zkušenost z něj bychom měli předat dalším, protože „*když zima skončí, je vaší povinností předat moudrost dál. Jindy máte na oplátku povinnost naslouchat těm, kteří zimovali před vámi. Při takové výměně darů nikdo netratí. Je ale nutné zbavit se celoživotního zvyku děděného z generace na generaci. Zvyku pohlížet na cizí neštěstí a být si jisti, že si ho přivodili sami způsobem, který by*

nás nikdy potkat nemohl. Nejen že je to velice nezdvorný postoj, navíc škodí přímo nám samotným. Nikdy se kvůli němu nenaučíme,

že problémy skutečně přicházejí, ani jak se jim máme přizpůsobit, až přijdou. Zabraňuje nám soucítit s těmi, kteří trpí“ (s. 117). ■

TVAR INFORMUJE

VEČÍREK NAKLADATELSTVÍ VIRIDITAS

**Úterý 25. října, 19:00,
Čítárna Unijazz (Husitská 22, Praha 3).**

Viriditas, mladé české nakladatelství zaměřující se na vydávání české prózy a poezie, vztah k nakladatelskému řemeslu a autorům, oslaví 25. října 2022 od 19:00 v Čítárně Unijazz rok od vydání své nakladatelské prvotiny.

Večírek k ročním narozeninám Viriditas bude protkán slovem, hudbou i tancem. Na večer vystoupí minulí i budoucí autoři a autorky nakladatelství: Jan Škrob, Ondřej Macl, Anna Luňáková, Klára Krásenská, Alžběta Stančáková a Magdaléna Šipka. Večer doprovodí písničkář Dvouhlavej kluk, po němž se na zbytek večera slova chopí DJ.

